

Checklist – Předpoklady pro efektivní inkluzi vícejazyčného dítěte

Nástroj k mapování podpory ve škole a potřeb školy

SYSTÉM ZAČLEŇOVÁNÍ

Máme určenou osobu odpovídající za přijímání dítěte a jeho začleňování do školy – koordinátora inkluze/začleňování vícejazyčných dětí. Do podpory vícejazyčných dětí je aktivně zapojen tým školního poradenského pracoviště. Máme jasně rozdělené role, jakým způsobem se kdo do podpory zapojuje.

ano spíše ano spíše ne ne

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Systém podpory vícejazyčných dětí máme na škole zapracovaný v ŠVP, příp. v dalších interních materiálech.

Probíhá pravidelná komunikace mezi koordinátorem inkluze/učitelem ČDJ, týmem ŠPP a ostatními pedagogy ohledně individuálního pokroku a potřeb jednotlivých vícejazyčných dětí.

PŘÍPRAVA NA PŘÍCHOD DÍTĚTE A JEHO PŘIJETÍ

Vícejazyčné děti přijímáme na základě platné legislativy v souladu s principy rovného přístupu ke vzdělávání (tzn. neklademe přijetí dítěte žádné další podmínky, jako např. znalost jazyka, typ pobytu, předchozí vzdělání apod.).

ano spíše ano spíše ne ne

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Zařazujeme dítě vždy na základě věku a absolvovaných ročníků. Maximálně je dítě zařazeno o jeden ročník níže (v případě přerušného vzdělání, blízkého se přechodu na SŠ apod.).

Při přijímání dítěte zjišťujeme potřebné informace od rodičů i dítěte (např. vzdělávací historie, rodinné zázemí, okolnosti emigrace, znalosti češtiny, jak s rodinou a dítětem komunikovat aj.).

Dítěti a jeho rodičům předáváme písemně a srozumitelně (ideálně v mateřštině) potřebné informace o škole (harmonogram školního roku, pravidla školy, družiny, potřebné pomůcky k zakoupení, důležité kontakty aj.), o českém vzdělávacím systému.

Informujeme všechny zaměstnance školy o příchodu nového vícejazyčného dítěte. Pedagogům a pedagožkám poskytujeme informace a metodickou podporu, jak vícejazyčné děti zapojit do běžné výuky. Společně vytváříme plány podpory.

Připravujeme pro dítě vhodné pomůcky:

- pro lepší orientaci ve škole (např. komunikační kartičky, plán budovy školy, dvojjazyčné štítky),
- do výuky ČDJ (učebnice, pracovní listy, slovníky apod.),
- do běžné výuky (pracovní listy, slovní zásoba, základní pokyny apod.).

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

KOMUNIKACE S RODIČI

Pro komunikaci s rodiči v případě potřeby využíváme tlumočníky, případně informace přeložené do jejich jazyka. Máme kontakty na organizace, které tlumočení a překlady zajišťují, a víme, kde najít již hotové překlady školních dokumentů, informací a formulářů.

ano spíše ano spíše ne ne

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

S rodiči vždy domlouváme oboustranná pravidla komunikace – jak často, v jakých případech a jakou formou budeme vzájemně komunikovat.

Informujeme rodiče o tom, jakou jazykovou a další podporu chystáme pro vícejazyčné dítě, včetně plánu podpory, výuky ČDJ, podpory v běžné výuce a způsobu hodnocení. V případě potřeby jsme s rodiči podepsali příslušné dokumenty ke vzdělávání dítěte (např. přihlášku do školní družiny, na obědy, souhlas se zařazením do jazykové přípravy apod.).

Pravidelně komunikujeme s rodiči o pocitech a potřebách dítěte, o jeho prospěchu a pokrocích, o jeho chování, jeho zapojení do kolektivu a motivaci k učení, o přizpůsobování podpory celkovému vývoji.

Informujeme rodiče o pořádání školních akcí a snažíme se je do nich nenásilně zapojovat. Během konání akcí dbáme na to, aby rodiče nebyli kvůli jazykové bariéře vyloučeni.

ADAPTACE A SOCIALIZACE

O příchodu nového dítěte předem informujeme třídní kolektiv. Společně nastavujeme způsoby podpory začlenění nového dítěte do kolektivu a organizace školy, společná pravidla. Spolužáci znají a chápou svou důležitou roli.

ano spíše ano spíše ne ne

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Na základě přešešle domluvy s dětmi a podle jejich zájmu určujeme patrony a nové dítě ví, na koho se může v případě potřeby obrátit.

Víme, kde získat finanční prostředky pro pedagoga nebo pedagožku, který nebo která se stará o adaptaci nově přichozích vícejazyčných dětí v prvních týdnech. Máme promyšlené kroky, jakým způsobem se nejlépe o tyto děti v tomto období postarat (provést je po škole, vysvětlit jim rozvrh hodin, doprovodit je do školní jídelny apod.).

Máme promyšlený společný postup, jak nové vícejazyčné dítě přivítat a vhodně uvést do třídy, kam je posadit, jak je vhodně zapojit do třídního kolektivu. Třídní učitelé se tímto postupem řídí.

Připravujeme vhodné podmínky k tomu, abychom dítěti pomohli překonat pocity vykořenění, izolace, kulturní šok. Dětem nasloucháme, snažíme se o porozumění, vytváříme pro ně bezpečný prostor, umožňujeme jim někam patřit, pomáháme jim se sebevýjádřením, spolupracujeme s metodikem prevence, výchovným poradcem, školním psychologem, asistentem pedagoga apod.

V rámci možností se snažíme projevovat zájem o mateřský jazyk dítěte a podporovat jej, protože tím můžeme velmi podpořit psychickou pohodu dítěte a jeho pocit, že je ve škole vítané a přijímané takové, jaké je. Například se naučíme spolu s ostatními dětmi pozdravy v mateřských jazycích dětí. U začátečnicků dáváme větší prostor pro čtení a psaní v mateřském jazyce, který jim je podporou pro porozumění obsahu.

Podporujeme začleňování nových dětí vhodnými adaptačními aktivitami, které podporují vytváření přátelských vazeb a respektující atmosféry ve třídě.

Rodiče informujeme o nabídce volnočasových aktivit ve škole i mimo ni a o jejich důležitosti pro přirozenou integraci a neformální výuku jazyka.

Pedagogové a pedagožky školy přistupují k vícejazyčným dětem i jejich rodinným příslušníkům bez předsudků. Všichni pedagogové respektují kulturní a jazykové odlišnosti dětí a snaží se s nimi citlivě pracovat. Tento postoj zprostředkovávají také ostatním dětem, případně i jejich rodičům.

Umíme pracovat s odlišností v rámci třídy a podporujeme děti v přijetí vícejazyčných dětí, pracujeme na soudržnosti kolektivu. V případě potřeby využíváme programy zaměřené na šikanu, diskriminaci aj. (případně víme, kam se obracet o pomoc).

Pravidelně monitorujeme docházku dětí a ihned reagujeme na případné časté absence.

Dlouhodobě reflektujeme začleňování vícejazyčných dětí do třídy, sledujeme jejich psychickou pohodu, motivaci k učení, postavení ve třídě, vztahy se spolužáky a spolužačkami, chování o přestávkách, v družině apod.

ZAJIŠTĚNÍ VÝUKY ČEŠTINY JAKO DRUHÉHO JAZYKA (ČDJ)

Po přijetí vícejazyčných dětí s nimi provádíme jazykovou diagnostiku (pokud to zjevně nejsou úplní začátečníci) a následně průběžně sledujeme a vyhodnocujeme jejich pokroky v jazyce a přizpůsobujeme jim další podporu.

Máme pro vícejazyčné děti zajištěnou výuku ČDJ v dostatečném rozsahu s ohledem na jazykovou úroveň. Zároveň jsme rodičům předali informace o možnostech výuky ČDJ mimo školu.

Víme, jak výuku ČDJ zorganizovat, individuálně i ve skupinách, jak děti rozřadit do skupin a jak sladit výuku ČDJ s rozvrhem. Zejména úplné začátečníky učíme ČDJ v době běžné výuky, kdy je částečně uvolňujeme zejména z ČJL či naukových předmětů.

Učitel, který má výuku ČDJ na starosti, má s výukou ČDJ zkušenosti a/nebo vzdělání v oboru. Je vybavený potřebnými výukovými materiály (učebnice češtiny pro cizince, pracovní listy, slovníky apod.).

Na výuku ČDJ máme zajištěné dostatečné finanční prostředky, případně víme, jak si je zajistit. Spolupracujeme s rodiči i s PPP na zajišťování vhodné podpory pro vícejazyčné děti.

PODPORA VE VÝUCE

U vícejazyčných dětí provádíme pedagogickou a jazykovou diagnostiku, na jejichž základě vytváříme vhodný plán podpory – IVP, PLPP či Plán jazykové podpory (PJP). Za vytvoření plánu podpory zodpovídá konkrétní (např. třídní) učitel nebo učitelka, na jeho tvorbě se ideálně podílí speciální pedagog i další učitelé, kteří dítě učí.

Učitelé vědí, jak zapojit vícejazyčné děti do výuky jednotlivých předmětů. Zaměřují se na práci se slovní zásobou, komunikaci v hodině a samostatnou práci rozvíjející dovednosti dítěte v daném tématu. Učitelé si pro každé téma stanovují kromě cílů obsahových také jazykové a vědí, jak jich s dětmi dosáhnout.

Učitelé při hodnocení vícejazyčné děti nesrovnávají s ostatními, ale hodnotí jejich individuální pokrok na základě předem stanovených realistických vzdělávacích cílů, popsaných v plánu podpory (IVP, PLPP, PJP).

Pedagogičtí pracovníci vědí, kde najít výukové materiály pro vícejazyčné děti a vzájemně je mezi sebou sdílejí, případně máme ve škole knihovnu nebo jiné místo určené pro sdílení těchto materiálů.

Pro podporu vícejazyčných dětí využíváme v případě potřeby i asistenty pedagoga (AP). Podpora asistentem směřuje k postupnému osamostatňování dítěte a jeho zapojení do běžné výuky (nepřevažuje tedy samostatná práce mimo třídu). Učitel s AP pravidelně vyhodnocují pokroky dítěte.

ano spíše ano spíše ne ne

ano spíše ano spíše ne ne